

XXVI JORNADA D'AGRICULTURA A PRADA

Institució Catalana d'Estudis Agraris(ICEA)

Agricultura globalitzada i agricultura de proximitat, una de les dues o les dues?

L'Agricultura de proximitat, una solució racional al canvi climàtic

Ramon Lluís Lletjos i Castells

President del Col·legi Oficial d'Enginyers Tècnics Agrícoles i
Pèrits Agrícoles de Catalunya

Prada de Conflent, 20 d'agost de 2011

INDEX D'EXPOSICIÓ.

- Premisses prèvies introductòries.
- Sector agrari vs. medi ambient. Impacte en la producció d'aliments.
- Escenaris i episodis previstos pels efectes del canvi climàtic.
- Producció i consum d'aliments de proximitat, com aliats en la lluita contra el canvi climàtic
- Conclusions. Recomanacions. Propostes.

PREMISES PRÈVIES INTRODUCTORIES(I).

- Fals debat entre Agricultura Globalitzada i Agricultura de Proximitat, Local, Km.0.....
- Proximitat, aliat de circuit curt, estalvi de transport i ,per tant, instrument en la lluita contra el canvi climàtic.
- Valorització dels espais periurbans no urbanitzats.
- Producció de proximitat vs. sistemes productius.

PREMISES PRÈVIES INTRODUCTORIES(II)

- Elements claus de l'exposició:
 - . Agricultura-Medi-Producció d'Aliments.
 - . Canvi Climàtic-Manca d'Aliments.
 - . Proximitat-Suport al Medi Ambient.
 - . Proximitat-Solució Racional al Canvi Climàtic.

SECTOR AGRÀRI-MEDI AMBIENT- PRODUCCIÓ D'ALIMENTS(I).

- Multifuncionalitat del Sector Agrari i el seu paper estratègic envers el medi ambient.
- Tres % a retindre de com l'agricultura i la ramaderia incideixen en el medi ambient:
 - 30% de les emissions de diòxid de carboni.
 - 40% de les emissions de metà.
 - 25% de les emissions d'òxid nitrós.tres importants gasos d'efecte hivernacle.

SECTOR AGRARI-MEDI AMBIENT- PRODUCCIÓ D'ALIMENTS(i II).

- Com es generen aquests gasos?
- Com es treballa per reduir les emissions?
- La afectació del canvi climàtic en la producció d'aliments es: **incerta, imprevisible e inconcreta.**
- Avui en dia hi ha una gran variabilitat en les produccions agràries.
- Dos conceptes a tenir en compte en aquesta vinculació de sector agrari amb canvi climàtic: **“col.lapse alimentari” i “cataclisme alimentari”.**

ESCENARIS PREVISTOS PEL CANVI CLIMÀTIC(I).

- Presa de consciència de la població sobre els efectes del canvi climàtic. Llarg i curt termini.
- Les projeccions per la dècada del 2080 són:
 - Augment de la temperatura entre 2.5 i 5.4°C.
 - Pujada del nivell del mar entre 48 i 88 cm.
 - Pèrdues de producció del 0.32% per baixada anual del 10% en els rendiments de cultius.
 - Reducció del 25% en els països mediterranis.

ESCENARIS PREVISTOS PEL CANVI CLIMÀTIC(II).

- Les projeccions pel 2020 són les següents:
 - Increment de població: 900milions
 - Població total del Planeta: 7.800milions.
 - Dèficits de producció: 14% en blat, 11% en arròs i 9% en blat de moro.
 - Els impactes mes significatius afectaran a un conjunt de 20 països que venen a representar(86% de blat, 95% d'arròs, 88% de blat de moro i 99% de soja).
 - Especial incidència a Amèrica Llatina i Carib.

ESCENARIS PREVISTOS PEL CANVI CLIMÀTIC(i III).

- Temperatura, Precipitacions, Fenòmens extrems i CO2 atmosfèric, principals escenaris en els indicadors climàtics sobre l'agricultura.
- D'avui al 2020, cal dur a terme accions dràstiques en la línia de mitigació i adaptació al canvi climàtic, amb dos objectius: **Minimització dels efectes i assegurar el proveïment d'aliments a la població humana.**
- El problema immediat no es ni el 2050 ni el 2080, sinó el 2020

PROXIMITAT ALIAT CONTRA EL CANVI CLIMÀTIC(I).

- Proximitat, Km.0, Local, Venda directa..... termes utilitzats per definir producció de proximitat.
- Sector agroramader com agent de participació actiu en tot el referent al canvi climàtic.
- Mon Rural. Equilibri territorial. Sostenibilitat.
- La producció de proximitat reinventa les relacions entre espais urbans i locals.

PROXIMITAT ALIAT CONTRA EL CANVI CLIMÀTIC(II).

- El consum de proximitat potencia els productes locals i els circuits curts de comercialització.
- Que es pretén amb la producció i consum d'aliments de proximitat?
 - Aconseguir un territori equilibrat i sostenible.
 - Potenciar les relacions camp-ciutat.
 - Valoritzar els espais urbans no urbanitzats.
 - Incrementar valor afegit i competitivitat de les explotacions.
 - Buscar solucions adaptades a la diversitat de les explotacions.

PROXIMITAT ALIAT CONTRA EL CANVI CLIMÀTIC(i III).

- Com es relaciona “agricultura de proximitat” amb ser una solució racional al canvi climàtic?
 - Es una solució i no l'única.
 - Sistema que fomenta l'us de tècniques sostenibles i respectuoses amb el medi.
 - Veinatge productiu- noves oportunitats a les empreses agràries periurbanes.
 - Capacitat de generar serveis cap a la ciutat.
 - Menys emissions de gasos i mes absorció de CO₂.
 - Aliat i col.laborador en la lluita contra el canvi climàtic.

DAFO DE “AGRICULTURA DE PROXIMITAT” VS. CANVI CLIMÀTIC(I).

- **Fortaleses:**

- Signe d'identitat dels entorns urbans.
- Proximitat al mercat consumidor.
- Elevats valors ambientals.
- Generació de serveis a l'àmbit urbà.
- Funcions ambientals, socials i econòmiques notables.

DAFO DE “AGRICULTURA DE PROXIMITAT” VS. CANVI CLIMÀTIC(II).

■ **Febleses:**

- Competència del comerç internacional.
- Espais agraris amb forta pressió urbana.
- Poc o nul coneixement d'aquest tipus de producció.
- Poca valoració pels consumidors.
- Competència amb planificació urbanística i territorial.

DAFO DE “AGRICULTURA DE PROXIMITAT” VS. CANVI CLIMÀTIC(III).

■ Amenaces:

- Mercat cada vegada mes lliberalitzat.
- Previsions de canvi climàtic a llarg termini.
- Demanda d'usos lúdics i d'oci en espais agraris.
- No hi ha normativa específica per aquesta activitat.
- Desconeixement dels circuits curts de comercialització.

DAFO DE “L’AGRICULTURA DE PROXIMITAT VS. CANVI CLIMÀTIC(i IV).

■ Oportunitats:

- Les projeccions del 2020.
- Factor d’estímul per l’incorporació d’actius agraris.
- Sistema de producció tendent a mitigar i adaptar-se al canvi climàtic.
- Oferta al consumidor de productes amb identitat.
- Promoure la conservació de varietats tradicionals.

CONCLUSIONS(I)

- L'anomenada Agricultura de Proximitat, ens permet **reinventar les relacions entre els espais urbans i els rurals.**
- L'Agricultura de Proximitat realitza importants funcions **ambientals, socials i econòmiques.**
- Cal sensibilitzar a les institucions, autoritats i ciutadania en general, del paper de l'agricultura de proximitat envers el canvi climàtic.

CONCLUSIONS(II)

- **L'Agricultura de Proximitat i l'àmbit ambiental:**
 - Veritable pulmó verd al voltant d'àrees urbanes.
 - Espai productor d'aliments de qualitat i que al temps possibilita la reducció de gasos d'efecte hivernacle.
 - Contribueix a invertir els patrons actuals del canvi climàtic.

CONCLUSIONS(III)

- **L'Agricultura de Proximitat i l'àmbit social:**
 - Maridatge camp-ciutat
 - Governança alimentària territorial.
 - Es una oportunitat per a les empreses agràries periurbanes.
 - Genera serveis cap a la ciutat i col.labora en la lluita contra el canvi climàtic.
 - Afavoreix la incorporació de nous actius agraris.

CONCLUSIONS(i IV)

- **L'Agricultura de Proximitat i l'àmbit econòmic:**
 - Redueix de forma considerable els circuits de comercialització.
 - Els productes derivats estan poc sotmesos a la volatilitat dels preus.
 - Permet valoritzar els territoris periurbans.
 - Incidència determinant en el manteniment de la població rural.
 - Sosté valors ambientals notables.

RECOMANACIONS

- Sensibilitzar i Mentalitzar a la Societat Civil.
- Tenir en compte el paper ambivalent de l'agricultura.
- Preservar els espais agraris de proximitat com a tals.
- Definir i Potenciar l'anomenada Agricultura de Proximitat i tot el que això comporta.
- L'Agricultura de Proximitat es una solució racional al Canvi Climàtic i ens ho hem de creure.

PROPOSTES

- Contemplar en la PAC 2014-2020, reptes com la seguretat alimentària, volatilitat dels preus, energètics, mediambientals i de desenvolupament territorial equilibrat.
- Establir fórmules per satisfer l'expectativa del comerç de proximitat.
- Ajudes per fomentar la implantació d'orientacions productives que ajudin a mitigar i adaptar-se al canvi climàtic.
- Incloure en el II Pilar de Desenvolupament Rural, l'agricultura i la ramaderia de proximitat.
- Mes implicació dels poders públics en fomentar mesures adreçades a frenar el “rodet” del canvi climàtic.

MOLTES GRÀCIES
PER
LA VOSTRA ATENCIÓ